

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૭૭૫ ડગોલ

પુસ્તકનું નામ (ગુજરાતી ૨-૧૩)૨

વિષય ૬ - : ૪૨

સાગ્ગ ગીત સંગ્રહ.

પ્રકાશક.

શ. લક્ષ્મીદાસ વિઠ્ઠલભાઈ મિસ્ત્રી.

મંત્રી

શ્રી પાંચાળ હિત ચિંતક મંડળ.

કાર્યાલય મંદિર.

વાયા અમલસાદ.

સુરત.

સંગ્રાહક.

સ. ૧૯૮૧ના કાલિક શુભ. ૧ શ. દુર્લભરામ નરસિંહરામ
મિસ્ત્રી.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૧/૭/૭૨

સુરત-ઝાટાના પુલપર આવેલા ધી “ શંકર ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં
નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ, નીકમે છાપી.

નિવેદન.

અનુભવ ભાષા દ્વારા પોતાના વિચારો પ્રગટ કરી શકે છે, અને ભાષાથીજ માણસની કીંમત આંકી શકાય છે. હંમેશાં સારા વિચારો અને શુદ્ધ સંસ્કારોનો પ્રચાર કરવામાંજ ભાષાનો સદુપયોગ રહેલો છે. એ તો સત્યજ છે કે આપણી વાણી ખરાબ સંસ્કારો ફેલાવવાનું સાધન નથીજ.

ભગ્ન પ્રસંગમાં સ્ત્રીઓ કેટલાકે બિભત્સ ગીતો આમ મહિન વાતાવરણ ઉત્પન્ન કરે છે; અને એના સંસ્કારો આવી પ્રજા ઉપર પડ્યા વિના ન રહે. આવા અનિષ્ટ પરિણામો ઠલવવામાં આપણી બેનોની વાણી અને શક્તિનો દુરુપયોગ નજર આવે જોઈએ. એમની એ શક્તિ અને વાણી ભગ્ન પ્રસંગે હૃદય ભાવનાવાળાં ગીતો ગાવામાં વપરાય તો પ્રશંસનીય પરિણામ આવ્યા વિના ન રહે.

બેનોની આ હાલત પૂરી પાકવાને તથા હૃદય ભાવના મધ્ય ગીતો આપણી જ્ઞાતિમાં પ્રચલિત ન હોવાથી તે ખોટા પૂરી પાકવાને, ભગ્ન પ્રસંગે ગાવા યોગ્ય સાદા અને સરસ આદર્શ ગીતોનો આ લઘુ સંગ્રહ બાઈશ્રી દુર્લભરામે બેનોના ઉત્તેજનાથે તૈયાર કર્યો છે. પ્રત્યેક બેનો એ ગીતો શીખે અને ભગ્નોત્સવ શોભાવે તેમાંજ તેમની યોગ્યતા રહેલી છે. આ પ્રમાણે દરેક બેન પોતાની ફરજ બજાવે તો મહિન ગીતોનું નામ પણ ન રહે અસ્તુ.

આ કાર્યમાં જ્ઞાતિબંધુઓએ પણ પરમાર્થનું કાર્ય કરવાનું છે. આપણી બેનો ખોટા ભાગે અભણ હોય છે; તો તેઓમાં ઉત્સાહ રેડી તેમને આગીતો શીખવાને યોગ્ય મદદ કરી પોતાનું કાલુ અદા કરવું જોઈએ.

પ્રત્યેક બાઈ બેન પોતાની ફરજ સમજી લે તો, બાઈ શ્રી દુર્લભરામે પોતાના સ્વર્ગસ્થ પત્નિઓના સ્મરણાથે જે પ્રયાસ કરી જ્ઞાતિ બેનોને ખોટા આપવાને ઉદારતા દર્શાવી છે, તે સદૃશ થઈ ગણાશે. એજ.

પ્રકાશક.

શ્રી પાંચાળ હિતચિંતક મંડળ,

જહાણા ભાધ્યો અને યેનો,

શાંતિમયી કુરિવાળે અને રાક્ષસી શ્દીઓ નષ્ટ કરવાને, તથા જ્ઞાન પ્રચાર કરવાને પત્રિકાઓ મારફત મહત્ વાચન પહોંચાડનારી, વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તેજન આપનારી, જોઓના સંસારી દુઃખો જોઈ કરનારી, વિધવાઓને આશ્રય આપનારી, અને હરેક પ્રકારે શાંતિની ઉન્નતિના માર્ગ શોધનારી આ એકજ સંસ્થા છે.

કોણ કહી શકે કે શાંતિની ઉન્નતિ માટે આવી સંસ્થાની જરૂર નથી? તો પછી આજેજ આપનું નામ સભાસદ તરીકે નોંધાવશો. યુવકો! શાંતિ સેવામાં જંપલાવો તમારે ત્યાંના અનેક શુભા શુભ પ્રસંગો વખતે મંડળને ચત્ કિચિત્ દાન આપવાનું શૂચતા ના શાંતિ સેવા એજ પરમ ધર્મ છે એમ જરૂર માની લેવા કૃપા કરશેજી.

મંત્રી.

શ્રી પાંચાળ હિતચિંતક મંડળ.

દુર્જભરામ નરસિંહરામ મિસ્ત્રીનાં સ્વર્ગસ્થ ધર્મપત્ની.

અવસાન.

—:૦:—

સં. ૧૯૭૭ ના

પોષ વદ ૪

ગુરુવાર

તા. ૨૭-૧-૨૧

—:૦:—

અવસાન.

—:૦:—

સં. ૧૯૭૮ ના

શ્રાવણ વદ ૧૪

સોમવાર

તા. ૨૧-૮-૨૨

—:૦:—

સૌં ભાણીબહેન

અને

સૌં કમળાબહેન.

એશી આર્ટ પ્રિન્ટિંગ વર્ક્સ, બલરગેટ કોટ, મુંબઈ.

અર્પણ

જન્મદાત્રી માતા ! તથા વિમાતા !

આપના

અમર આત્માઓને

આ

છુદ્ર ભેટ

અર્પણ કરી

કૃતાર્થ થાઉં છું.

—આપની ઋણિ પુત્રી.

ગુલાબ.

આ પુસ્તક જ્ઞાતિપ્રધુઓને વિના મૂલ્યે મળશે.

મેળવવા ઇચ્છનારે નીચેને સરનામે એક આનાની ટીકીટ બીટી મંગાવી લેવું.

મિસ્ત્રી લક્ષ્મીદાસ વિઠ્ઠલદાસ.

મંત્રી શ્રી પાંચાળ હિત ચિંતક મંડળ

કાર્યાલય મંદિર,

વાયા અમલસાડ.

॥ ૐ ॥

લક્ષ સમયે લેવાની વરવધૂની પ્રતિજ્ઞાઓ

આ પ્રતિજ્ઞાઓ આશ્વલાયન ગૃહ્યસૂત્રમાં જણાવેલી છે તેમાંથી આ સ્થળે દાખલ કરી છે:—

વર અને વધૂ—“આ યજ્ઞશાળામાં ખીરાજેલા લોઠા નિશ્ચયતાથી જાણો છો કે અમે અમારી પ્રસન્નતાથી ગૃહસ્થ-શ્રમમાં એકત્ર રહેવાને એક ખીજનો સ્વીકાર કરીએ છીએ. અમારાં હૃદય જળની પેઠે શાંત મળીને રહેશે. જેમ પ્રાણુવાયુ પ્રિય છે, તેમ અમે એક ખીજથી પ્રસન્ન રહીશું; સર્વે સુખદુઃખ ખમીશું અને એક ખીજ પ્રત્યે દૃઢ પ્રેમ રાખીશું.”

“જેમ પવિત્ર વાયુ અને જળ આદિને કિરણોથી ગ્રહણ કરનાર એક સૂર્ય દ્વરના પદાર્થો અને દિશાઓને પ્રાપ્ત થાય છે, તેમ અમે એક ખીજને ઇચ્છાથી પ્રાપ્ત થઇએ છીએ. અમારા અન્યોન્યનાં મનને ઇશ્વર અનુકૂળ રાખે.”

“અમે એક ખીજની સાથે વિરોધ નહિ કરીએ પણ પ્રાણુરક્ષક થઇશું, સર્વ દુઃખને દૂર કરી ઇશ્વર કૃપાએ સુખ લોગવવા પ્રયત્ન કરીશું, પશુઓને સુખ આપીશું, પ્રસન્ન

ચિત્ત અને પવિત્ર અંતઃકરણથી રહીશું અને સુંદર તથા શુભ ગુણ-કર્મ-સ્વભાવવાળા વીરોને ઉત્પન્ન કરીશું.”

વરઃ—“ ઐશ્વર્ય અને સુસંતાનાદિ સૌભાગ્યની વૃદ્ધિ કરવાને હું તારો હાથ પકડું છું. તું મારી સાથે વૃદ્ધ થાય ત્યાં સુધી સુખથી રહે. ”

વધૂ—“ હું તમારો હાથ સૌભાગ્યની વૃદ્ધિ કરવા પકડું છું. તમે મારી સાથે વૃદ્ધ થાઓ ત્યાં સુધી પ્રસન્ન અને અવુદ્બળ રહો. તમે અને હું આજથી પતિ-પત્નીના ભાવથી રહીશું.”

(શ્રી આ વિશેષ પ્રતિજ્ઞા ઇશ્વર પ્રાર્થના કરતાં લોકો સમક્ષ કરે છે.) “રક્ષક, ઐશ્વર્ય યુક્ત, ન્યાયકારી જગતને, ઉત્પન્ન ને ધારણ કરનારા પરમાત્મા અને આ સભામાં બેઠેલા સર્વ વિદ્વાન્ લોકો ! ગૃહસ્થાશ્રમ ધર્મ અનુષ્ઠાન માટે મને આ વરને આપી છે, એટલે હું મારા વરને અને તેઓ મને એમ અન્યોન્ય વેચાયાં છીએ. હવે અમે કદી-પણ એક બીજા તરફ અપ્રિય ચાલ ચલાવીશું નહિ.”

વર—‘ હે ! પ્રિયે ! ઐશ્વર્યયુક્ત તારો હાથ ધરું છું, તથા ધર્મયુક્ત માર્ગમાં પ્રેરક હું તારો હાથ ધરી ચુક્યો છું. તું ધર્મથી મારી પત્ની અથવા ભાર્યા છે. હું ધર્મથી તારો ગૃહપતિ છું. આપણે બેઉ મળી ગૃહકાર્યો

સિદ્ધ કરીએ અને ખેડને અપ્રિય આચરણ જે વ્યભિચાર છે, તે કદી ન કરીએ. એવું કરીએ કે જેથી ઘરનું સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય અને ઉત્તમ સન્તાનો, ઐશ્વર્ય, અને સુખની વૃદ્ધિ સદા ચાલતી રહે.”

“સર્વ જગતના પાલનકર પરમાત્માએ તને મને આપી છે. તું સર્વ જગતમાં પોષણ કરવા યોગ્ય મારી પત્ની થા. તું હું પતિ સાથે સો શરદઋતુ અર્થાત સો વર્ષ સુધી સુખપૂર્વક જીવતી રહે.”

વધૂ—“હે ભદ્ર ! પરમેશ્વરની કૃપાથી તમે મને મળ્યા છો, માટે તમારા વગર આ જગતમાં પાલન કરનાર અને સેવા કરવા યોગ્ય ઇષ્ટદેવ કોઈ નથી; ને હું તમારા વગર ખીજા કોઈને માનીશ નહિ. જેમ તમે મારા સિવાય કોઈ ખીજા સ્ત્રી સાથે પ્રીતિ નહિ કરો તેમ હું પણ કોઈ ખીજા પુરુષ સાથે પ્રીતિ નહિ કરું. તમે મારી સાથે સો વર્ષ જીવતા રહો.”

વર—“જેમ પરમાત્માની આ સૃષ્ટિમાં તેની તથા આપ્ત વિદ્વાનોની શિક્ષાથી દંપતી થાય છે, જેમ વીજળી સર્વમાં વ્યાપક રહે છે, તેમ તને મારી પ્રસન્નતાથી સુંદર વસ્ત્ર અને આલુષણ તથા મારાથી સુખ મળે. તારી અને મારી આ ઇચ્છા પરમાત્મા પૂરી કરે. હે સર્વ જગતના ઉત્પન્ન કરનાર પરમાત્મા ! પૂર્ણ ઐશ્વર્યયુક્ત ઉત્તમ પ્રજાથી

મારી સ્ત્રીને આચ્છાદિત કરીને શોભાયુક્ત કરો. હું સૂચ-
કિરણની પેઠે તેને વસ્ત્રાભૂષણાદિથી સદા સુશોભીત કરીશ.”

વધૂ—“હું પણ તમને એજ પ્રકારે સૂર્યની માફક
સુશોભીત આનંદ યુક્ત અને અનુકૂળ પ્રિય આચરણ કરીને
ઐશ્વર્ય અને વસ્ત્રાભૂષણ આદિથી સદા આનંદિત રાખીશ.”

વર—“હું જ્ઞાનથી તારૂં ગ્રહણ કરું છું; તું પણ
મારૂં ગ્રહણ જ્ઞાનથી કરે છે. હું તને પૂર્ણ પ્રેમથી સ્વીકારું
છું. તું મને પૂર્ણ પ્રેમથી સ્વીકારે છે. તું શામવેદ જેવી
છે, હું ઋગ્વેદ જેવો છું. તું અને હું પ્રસન્નતા પૂર્વક
વિવાહ કરીએ છીએ. સાથે રહી વિર્ય ધારણ કરીએ. ઉત્તમ
પ્રજા ઉત્પન્ન કરીએ. ઘણાં સન્તાનો થાય, તે આપણે વૃદ્ધ
થઈએ ત્યાં સુધી જીવતાં રહે આપણે એક બીજાથી પ્રસન્ન
રૂચીવાળાં સારા વિચારો કરતાં સો વર્ષ સુધી, એક બીજાને
પ્રેમથી જોતાં રહીએ, આનંદથી જીવીએ, અને પ્રિય વચનો
સાંભળતાં રહીએ.

વધૂ—“આપનું હૃદય, આત્મા અને અંતઃકરણ મારા
પ્રિય આચરણમાં ધારણ કરું છું. મારા ચિત્તને અનુરૂપ
આપનું ચિત્ત સદા રહે. આપ એકાગ્ર થઈ સારી વાણીથી
જે કંઈ કહું તે કર્યા કરશો. કેમકે આજથી પરમેશ્વરે
આપને મારે અધીન કર્યા છે. અને મને આપને અધીન
કરી છે” ઇત્યાદિ

સતીમંડળ ભાગ ૧લો.

॥ ૐ ॥

ગૃહે ગૃહે નર્કિ નાર્યો રૂપલાદણ્ય ગર્વિતાઃ ।
પરંવિશ્વેશ મક્ત્યૈવ લભ્યતે સ્ત્રી પતિવ્રતાઃ ॥

લગ્ન ગીત સંગ્રહ.

કન્યા પક્ષમાં ગાવા યોગ્ય,

(સર્વ શુભ કામમાં ગાવા યોગ્ય)

ગીત ૧ લું.

(પ્રથમ ગણેશ સંભારિયે સખી સામે ઘો શ્રીરામ-એ રાહ.)

પ્રથમ પ્રભુ સંભારિય સખી મંગળમય ગણુરાય;
જનક-જગપતિ રીઝથી અમ સદ્ગજ કાર્યો થાય.
પતિત પાવન વેદની રૂઢી રીતજ રાખી જાય,
મણીમય મોંઘા માંડવે સખી સદ્ગજ સિદ્ધ મળાય.
શુકન સારાં તે ઘણા ધર સંપત્તિ સારી જોય,
સ્વજન તન-મન-ધન થકી આનંદ મંગળ હોય.
પ્રીતિ પરસ્પર દાખવે એમ ઇશ અનુગ્રહ થાય,
મંગળ પગરણ આદરે એવા મંગળ અવસર માંદા.
બહેમ ન બુઠા ધારીયે ચહેા કુટુંબનું કલ્યાણ,
આનંદ અવસર ઉજવેા ધરી ધરણીધરનું ધ્યાન.

પ્રાતઃકાળે ગાવા યોગ્ય.

ગીત ૨.

(સૂર્ય ઉગ્યોરે કેવડીઆની કૃષ્ણસે-એ રાહ)

સૂર્ય ઉગ્યોરે, ભારતના આકાશે કે બહાણેલાં હવે બહાયાંરે.
 કેમ સુતાંરે, હજી ભારત બાળાઓ કે-બહાણેલાં
 નિદ્રા ત્યાગોરે, જય સમય નકામો કે-બહાણેલાં
 અટ જાગોરે, દેવીનું પદ પામો કે-બહાણેલાં
 દોડો દોડોરે, દેશ ઉન્નતિ કરવા કે-બહાણેલાં
 જોડો જોડોરે, મન કાર્ય સુધરવા કે-બહાણેલાં
 ભય ત્યાગોરે, પ્રભુનું ધરો ધ્યાન કે-બહાણેલાં
 સદા માગોરે, પતિનું વરદાન કે-બહાણેલાં
 લેજો લેજોરે, તમે ધર્મની શિક્ષા કે-બહાણેલાં
 દેજો દેજોરે, દેશ લકિતની દિક્ષા કે-બહાણેલાં
 કહેજો કહેજોરે, સ્વામિ! સંગી તમારી કે-બહાણેલાં
 રહેજો રહેજોરે, પતિનાં સહકારી કે-બહાણેલાં

કન્યાને ઉપદેશ.

ગીત ૩.

(ખેડેની ! પ્રભાતે ઉઠીને પોપટ બોલીએ-એ રાહ.)

ખેડેની ! પ્રભાતે પતિની ખેલાં ઉઠીએરે,
કરીએ ઉમંગેથી ઘરનું સઘળું કામ;
વાસણ સઘળાં કરીએ સોના જેવાં ઉજળાંરે.
ખેડેની ! પ્રભાતે પુંજે ઘરમાંથી વાળવોરે,
લોજનગૃહને લીંપીગુંપી કરીએ સાફ;
પાણી ગાળીને ગંગાજળ જેવું બનાવીએરે.
ખેડેની ! પ્રભાતે ન્હાવું શુષ્કિના કારણેરે,
અંગે ધારણ કરવો શોભિતો શંગાર;
ભાલે કુમકુમ તીલક કરવું પુરા પ્રેમથીરે.
ખેડેની ! પ્રભાતે પ્રભુને ભજીએ ભાવથીરે,
જે છે આ સૃષ્ટિનો સાચો સજનહાર;
તેના ઉપકારોને હૃદયામાં સંભાળીએરે.
ખેડેની ! પ્રભાતે સાસુ સસરાને વંદીએરે,
ખતે મેળવીએ એ દેવેની આશિષ;
જેથી આનંદ મંગળ ગૃહમંદિરમાં જામશેરે.
ખેડેની ! પ્રભાતે સ્વામિને પાચે લાગવુંરે,
આજ્ઞાપાળક થઈને રીઝવીએ ભરથાર;
થઈને આનંદી આનંદ ઝરો પ્રસારાવીએરે.

ખીલ ૪.

(ભમરા પહેલો વધાવો મારે આવીયો-એ રાહ.)

પ્રશ્ન:—પહેની ! પહેલો સંદેશો કેણે પાઠવ્યો ?
જેથી શોધ્યો આવો મનગમતો ભરથારદે,
રંગીલી પહેની, તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉત્તર:—પહેની ! પહેલો સંદેશો પ્રભુએ પાઠવ્યો,
મારા હૃદયમાં કયો રણકારદે;
રંગીલી પહેની, જીવનનો સાથી શોધ્યો સ્નેહથી

પ્ર:—પહેની ! ખીજો સંદેશો કેણે પાઠવ્યો ?
જેથી શોધ્યો આવો મનગમતો ભરથારદે,
રંગીલી પહેની, તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉ:—પહેની ! ખીજો સંદેશો વિધિએ પાઠવ્યો,
લખ્યા લેખ લગાટ મોઝારદે,
રંગીલી પહેની, જીવનનો સાથી આપ્યો સ્નેહથી.

પ્ર:—પહેની ! ત્રીજો સંદેશો કેણે પાઠવ્યો ?
જેથી શોધ્યો આવો મનગમતો ભરથારદે,
રંગીલી પહેની, તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉ:—પહેની ! ત્રીજો સંદેશો શુદ્ધએ પાઠવ્યો,
મને સમજાવ્યો ધર્મનો સારદે,
રંગીલી પહેની, મનગમતો સ્વામિ સ્નેહ શોધવો.

પ્ર:—ખેની ! ચોથો સંદેશો કોણે પાઠવ્યો ?

જેથી શોધ્યો આવો મનગમતો ભરથારદે,

રંગીલી ખેની, તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉ:—ખેની ! ચોથો સંદેશો પિતા પાઠવે,

પુત્રો ! ઉતરવા આ ભવસાગરની પારદે,

રંગીલી ખેની, સાચો સુકાની સોંપ્યો સ્નેહથી.

પ્ર:—ખેની ! પાંચમો સંદેશો કોણે પાઠવ્યો ?

જેથી શોધ્યો આવો મનગમતો ભરથારદે,

રંગીલી ખેની, તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉ:—ખેની ! પાંચમો સંદેશો માતા પાઠવે,

પુત્રી ! સ્વર્ગ સમોવડ બનવા આ સંસારદે,

રંગીલી ખેની, શોધ્યો છે સાચો સાથી સ્નેહથી.

ગીત ૫.

(ચંપો-રાખીને-એરાહ.)

બાબા શાબામાં બાણીને ઘેર ઉતર્યાંદે,

વિદ્યાવતી પુત્રી જોઈ માતાના મન ઠર્યાંદે.

કહ્યું માતાએ એ પુત્રી ! રહેજે સુખમાંદે,

વિદ્યા દેવી સદા રહેજો તારા સુખમાંદે.

પુત્રી ! વિદ્યાએ તો સાચું ધન બાણુવુદે,

ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષમાં એ નાણુવુદે.

પુત્રી ! વિદ્યા એ તો સાચું બળ માનવુંરે,
 દૈવી ચૈતન્યમાં તેજ આણું એ નવુંરે.
 પુત્રી ! વિદ્યા એ તો સાચી સખી સહચરીરે,
 તેના સંગમાં સુખાત્રતા રહેશે ખરીરે.
 પુત્રી ! વિદ્યા એ તો કલ્પવૃક્ષ બાણવાંરે,
 આપે અમુલ્ય ફળ પુલ દાનમાંરે.
 પુત્રી ! વિદ્યા એ તો રત્નો ઠેરી ખાણુ છેરે,
 દૈવી ચક્ષુઓ કે અંતરનો પ્રાણુ છેરે.
 પુત્રી ! એવી વિદ્યા આપી તને કોડથીરે,
 જેની કીંમત ન થાય કદી કોડથીરે.
 બીજું આપું શું હવે હું મ્હારી લાડકીરે,
 જેથી સંતોષો બને તું મ્હારી બાળકીરે.

પુત્રીનો ઉત્તર.

(રાગ ઉપરનો)

ગીત ૬.

માતા ! તું છે મારા ભાગ્યની સાચી વિધિરે,
 લખ્યા લલાટમાં સંપત્તિના તેં નિધિરે.
 માતા ! અંતરમાં તને નિત્યે વંદ્યુરે,
 તારા આભારોને પ્રીતે અભિનંદ્યુરે.
 માતા ! વિદ્યાની તેં આપી છે પહેરામણીરે,
 તેને મારીશું કે આપ્યો તેં ચિંતામણીરે.

માતા ! માંડુ' છું હું ખીજું સઝા પ્રેમથીરે,
 મારી આશા પુરી કરજે માતા રહેમથીરે.
 મારા મનડામાં મેં બાંધ્યું મન્દિર પ્રેમનુંરે,
 તેમાં તખ્ત ખીછાવ્યું હીરા હેમનુંરે.
 માતા ! કયા પ્રભુને બેસાડું એ સ્થળેરે ?
 જેથી મન માન્યો આનંદ મને મળેરે.
 માતા ! કોની સાથે જીવન આ ગાળવુંરે ?
 માતા ! હૃદયમાં કોની છાંખી જાળવુંરે ?
 માતા ! સંસારનો પંથ છે બોહામણોરે,
 માટે સાથી મને આપજે સોહામણોરે.
 માતા ! જ્ઞાનિને સમાજ દેશ લક્ષિતમાંરે,
 વળી સહભાગી થઈશું સાચી મુક્તિમાંરે.

મંડપ રચના (માંડવમુહૂર્ત સમયે)

ગીત-૭

માંડવેરે કાંઈ ઢાળેને બાળેડી કે ફરતી મૂકેને કંકાવટી,
 તેડાવોરે કાંઈ કાશીના પંડિતો કે આજમારે લખવીછે કંકોતરો,
 બાંધોરે લઈ *રવિશંકરના છેડે કે જલય બેની સુમિત્રાને સાસરે,
 બેનીરે હું આપું એક વધાઈ તમારા મહિયર પગરણુ આદર્યા.

* સુચના—ગીતોમાં જ્યાં વિશેષ નામ કે ગામના નામ હોય ત્યાં
 મરજી પ્રમાણેના ખીજા નામો મૂકી શકાશે.

વીરારે તમે કયા દેશથી આવ્યા કે કયા ગામે તમારા બેસણાં.
 બેનીરે અમે ગુજરાત દેશથી આવ્યા કે અમદાવાદે અમારા બેસણાં.
 વીરારે તમે કયા ભાઈના બેટા કે કઈ માતાના ઉદર વસ્યા.
 બેનીરે અમે સુખશંકરના બેટા કે સીતા માતા ઉદર વસ્યા.
 વીરારે મને બાળુડે ગભરાવી કે આંગણે આવ્યો વીર ન ઓળખ્યો.
 બેનીરે તમે ગરથડીયાની ઘેલાં કે આંગણે આવ્યો વીર ન ઓળખ્યો.
 વીરારે તમે રહો તો રાંધુ' લાપસી (૨)

વીરારે તમે ચાલો તો કઢીઅલ દૂધ કે આંગણે આવ્યો
 વીર ન ઓળખ્યો.

બેનીરે તમે ગરથડીયાનાં ઘેલાં કે વીરની સાથે મહિયરચાલીએ.
 આગેરે ભાઈ રવિશંકરના ઘોડા કે પડધી વાગે ને ધરતી ધમધમે
 વચમાંરે સુમિત્રાના માફા કે ઈંડાં ઝળકેરે સોનાતણાં.
 પાછેરે મારે ભાનુદત્તની માતા કે ગજની સ્વારી શોભાવતા.

ગૃહયજ્ઞ (ગૃહશાંતિ) સમયે.

ગીત ૮.

(રાગ ધનાશ્રી)

હોમ હવન રૂડા થાય, મારે માંડવ હોમ હવન રૂડા થાય,
 આપે આહુતિ હોતા હરખથી, ઉત્તમ અગ્નિ માંદ્ય-મારે
 સદ્ગુણ સાગર સાધુ પાંડિતો વેદ ભણુંતા બાય-મારે
 કેશર, કસ્તૂરી, સુગંધી ચંદન, ગાયોના ધી હોમાય-મારે

સકલ અશુભિ નષ્ટ કરીને વાયુ નિમળ થાય-મારે૦
 મંગળ વાજાં વાગે તોરણીએ ધુન વેદોની થાય-મારે૦
 મલપતા આ મંડપ માંડિ “સ્વાહા સ્વાહા” સંમળાય-મારે૦
 સંકટ હારી સામગાનથી ઇશ ઉપાસના થાય-મારે૦
 સરખી સાહેલી સાથે મળીને ગીત મધુરાં ગાય-મારે૦
 આજ ઉત્તમ ઘડી આવી અમારે આનંદ ઉર ન માય-મારે૦
 “ઓરમ” પ્રભુજી આપ કૃપાથી શાંતિ: શાંતિ: સદાય-મારે૦

વર તોરણે આવે તે સમયે ગાવા યોગ્ય.

ગીત ૬

(અનિરુદ્ધની ઘોડલી-એ રાહ.)

સુંદર વરજી પધારો અમ માંડવે.

જીયાવરજી પધારો અમ આંગણે.

પ્રીત ધરી અમ મન્દિર આવ્યા પૂર્ણ પરમ પવિત્ર,
 કરીએ સ્વાગત વિનય વચનથીરે, અમ કુટુંબ અને ઇષ્ટમિત્ર,
 પધારોજી માંડવે—જીયા.

શોભા અમ મંડપ કેરી, પ્રેમે કરો પાવન,
 ધન્ય ધન્ય ભાગ્ય અમ તણારે, આવ્યા ઉત્તમ કુળના મહેમાન,
 પધારોજી માંડવે—જીયા.

સાજન મહાજન સ્નેહી સંબંધી, પંડિત ને વિદ્વાન,
 પ્રીતે પધારો અમ મદુલીમારે, મારા મોંઘેરા મહેમાન,
 પધારોજી માંડવે—જીયા.

સત્સંગનું ફળ પામશુંને, લેશું ગુણના ભંડાર,
સફળ થશે અમ જીવનનુંરે, લેશું ઉર આનંદ અપાર,
પધારેજી માંડવે—જીયા.

માનવંત મહેમાન અમારા, શું કરીએ સન્માન,
અહ્ય થશે અમ રંકથીરે, પ્રેમે સ્વીકારશે ગુણવાન,
પધારેજી માંડવે—જીયા.

(પુંજતી વખતે)

ગીત ૧૦

(ચંપો રોપીને કેવડો લેવાને ગ્યાતા રાજ—એરાહ્ય)

પુંજે પ્રમદાઓ વરને પ્રીત ધરીને રાજ,
ભલે પધાર્યા મનહર મહેર કરીને રાજ.
પૂજન કરીએ પ્રેમેથી દેવ ગણીને રાજ,
ગુરુને બોલાવી વૈદિક મંત્રો ભણીને રાજ.
કુમકુમ તીલક કરીએ દિવ્ય લલાટે રાજ,
પુષ્પોની માળા ગુંથી તમાર માટે રાજ.
તમને આમંત્ર્યા મેંતો જાણી ગુણશાળી રાજ,
સમજો સમશ્યામાં ત્રિદા વાહીના માળી રાજ.
સંસાર પંથે પર્વત વિધ્નોના કારી રાજ,
વધવું તે લેદી આગળ હીંમતને ધારી રાજ.

જ્યારે સાંબેલા નીચે ડાંગર કચડાતી રાજ,
 ત્યારે તે અંતે ચોખા કેરું પદ પામતી રાજ.
 પૂજનમાં તેની ગણના નિત્યે ગણાતી રાજ,
 પ્રભુના ચરણોમાં પ્રીતે વળી તે પોષાતી રાજ.
 ગાડી ગૃહસ્થાશ્રમ કેરી ચાલે સંસારે રાજ,
 તેમાં જોડાવું કંઠે ધુંસળ લઈ ભારે રાજ.
 જોડે રહી દંપતિ ખેંચે ગાડી વ્યવહારે રાજ,
 નિશ્ચય જાણે કે કુળનું ગૌત્વ વિસ્તારે રાજ.
 લઈને પુરુષાર્થ રવૈયો દરિઓ ડોળી રાજ,
 જીવન હેતુને લેવો આનંદે ખોળી રાજ.
 ધુમવું જગના રણ રંગે નિર્ભયતા ધારી રાજ,
 ડરવું નહિ દીલમાં દેખી બાણે દુઃખકારી રાજ.
 આપું આ ત્રાક રૂપાળી તમને હું આજે રાજ,
 કાંતીને વણવું કાપડ ગૃહસ્થીને છાજે રાજ.
 રાજની રાણી ખેસે રેંટીએ નિત્યે રાજ,
 ભારતની સેવા કરતા ગૃહસ્થી એ રીતે રાજ.
 સુતર કાચાના વટમાં ખેંચાવું રાજ,
 વટને વ્યવહારે સાચા રહીને મલકાવું રાજ.
 એવી શરતોથી તમને મેંતો નિમંત્ર્યા રાજ,
 એવા વિશ્વાસે કન્યા દેવા આમંત્ર્યા રાજ.

નારી મહીમા.

ગીત ૧૧.

(કાળી કંઠી સવાલાખની—એ રાહ.)

ગોરી ગોકુળ કેરી ગાયો—ભારત સંતાનો.

સ્રી, એ આ દેશનો પાયો. „

રામ ને કૃષ્ણાદિક નીપજ્યા, „

ધ્રુવ પ્રહલાદ સમ ઉપજ્યા. „

રમણીઓ રત્ન કેરી ખાણ છે, „

પ્રમદાઓ ઉન્નતિનું વહાણ છે. „

ગૃહિણીને રાણી ઘરની બાણુને, „

સ્રીઓને શાન્તિ દેવી માનજે. „

વનિતાને વિદ્યા દાનો આપજે, „

સ્રીને સૌ સ્થાને સાથે સ્થાપજે. „

સ્રીઓને જે ઠામે સત્કાર છે, „

દેવોનો તે સ્થાને દરબાર છે. „

ગીત ૧૨.

(તાંબા કુંડી તે નગર સોહામણી-એ રાહ.)

સ્નેહવાહી તે દૃઢ્ય સોહામણી,

માંહી ખીલ્યારે નવરંગી ફૂલ-સાહેલી બ્રમરો ગુંજતો.

સ્વર મંજુલ ને વળી મીઠડો,

કરે મોહમારે, મનડાને ડુલ-સાહેલી૦

શુદ્ધ સ્વાગતે સમીર પ્રસરાવતી,

સ્નેહ સુગંધીરે, કરતાં પ્રદાન-સાહેલી૦

દીલ ડાળીથી પંખો ઢાળાવતાં,

દેતી આનંદેરે, પ્રોતિનું દાન-સાહેલી૦

રસના ભરી થાળ ધરાવતાં,

વળી અર્પતાંરે, કોમળ પાન-સાહેલી૦

વાયુ નાદથી વીણા વગાડતાં,

હૃષી પામતાંરે, મોંઘા મહેમાન-સાહેલી૦

નીજ અંતરે આસન આપતાં,

રંગે રમતાંરે, થઈ શુલતાન-સાહેલી૦

આત્મ ઐક્યનો આનંદ પામવા,

લેતાં દેતાંરે, મકરંદ પાન-સાહેલી૦

ગીત ૧૩.

(મેઘાડંબર ગાળે-એ રાહ.)

સુમન ખીલ્યું હેપવન મહીં-લોગી ભ્રમર લટકતો.
 પાર્વતી ખેડાં ભુવન મહીં-એક યોગી રખડતો.
 ખેડું સુમન એક ડાળીએ-લોગી,
 પાર્વતીએ ભેયું જાળીએ-એક.
 ગણગણ ગુંજારવ કરે-લોગી.
 “અહાલેક અહાલેક” ઉચરે-એક.
 સુમનની પ્રીતિને પામવા-લોગી,
 પાર્વતી દેવી આરાધવા-એક.
 ઘટમાળ ફરતી પાણીએ-લોગી,
 બળદ ફરે જેમ વાણીએ-એક.
 લટકી નિસાસા નાંખતો-લોગી.
 રખડી દયા મુખ માંગતો-એક.
 આવી દયા પછી સુમનને-લોગી.
 લાવ્યા પાર્વતી દયા મને-એક.
 ભ્રમર કહે તુજ કારણે-લોગી
 શિવજી કહે તુજ બારણે-એક.
 માગે અમી તારી અ.બમાં-લોગી.
 શિવજી કહે લેજો પાપમાં-એક.

સુમન રીઝયું મનમાં અતિ-ભોગી.
 પાર્વતીએ સુણી વિનતી-એક.
 સુમને હૃદય મહીં સ્થાપીયે-ભોગી.
 પાર્વતીએ હાથ આપીએ-એક.

ગીત ૧૪.

(માલણ ગુંથી લાવ ગુણીયલ ગજરોરે-એ રાહ)

માલણ કેમ ગુંથતી ફૂલમાળારે,
 તેનો અર્થ કહો રઢિયાળા-માલણ.
 માયા દેવી રચે ગૃહમાળારે,
 બ્રહ્મદેવ રીઝવવા રૂપાળારે;
 સુખ વૈભવ વધવા રસાળા-માલણ.
 યોગી યોગિની હાથમાં માળારે,
 જેઓ મોક્ષની વાંચ્છનાવાળારે;
 ભજે ભકિતથી સ્વામિ છોગાળા-માલણ.
 સુખ દુઃખ તણી ઘટમાળારે,
 ક્ષમા ધૈર્યની શિક્ષણ શાળારે;
 ગુણ ગૃહણ કરે ગુણવાળા-માલણ.
 જેવી કામળ પુષ્પની માળારે,
 તેવી સુંદર ગુણીયલ બાળારે;
 રાખે રક્ષિત રનેકે છોગાળા-માલણ.

સમપદી (મંગળકેરા) સમયે.

ગીત ૧૫.

(રાગ ઘોળ.)

પ્રેમે બોલે પ્રતિજ્ઞાઓ દંપતિ,
 અમે મેળવ્યો હાથમાં હાથ-પ્રતિજ્ઞા પહેલી કરી.
 પ્રાણવાયુ રમે જેમ અંગમાં,
 તેમ રહીશું અમે નરનાર-પ્રતિજ્ઞા બીજી કરી.
 જાણે દુધમાં સાકર લેખવી,
 તેમ આત્માનું ઐક્ય ધ્યાનાર-પ્રતિજ્ઞા ત્રીજી કરી.
 જેમ અમરવેલી વધે વિશ્વમાં,
 વંશ વૃદ્ધિને સાધીશું સાર-પ્રતિજ્ઞા ચોથી કરી.
 બેથી બાવીસનું બળ પામીશું,
 વળી પામીશું વિશ્વ વિજ્ઞાન-પ્રતિજ્ઞા એ પાંચમી.
 અનુકુળ અમે થાશું સ્નેહથી,
 સુખ કીર્તિને આપીશું સ્થાન-પ્રતિજ્ઞા છઠી કરી.
 એક બીજના મિત્ર બન્યા અમે,
 નહિ આણીશું લેદ લગાર-પ્રતિજ્ઞા પૂરી કરી.

હસ્ત મેળાપ સમયે.

ગીત ૧૬.

(મારે સોના સમોરે સુરજ ઉગીઓ-એ રાહ.)

સજની ! રામ સીતાની જોને જોડલી,
થાયે વર-કન્યા હસ્ત મેળાપ રે, રંગીલી સજની ! રામ
સીતાની જોડલી !

સજની ! હાથમાં-હાથ ધરી દીયે !
વર કન્યાને અંતર પ્રેમ રે ! ગુણવંતી જો'ની !-રામ.
સજની ! જન્મ જન્મનાં જોલાં બાંધીઆ,
સાંધ્યા અંતરથી અંતરના બંધરે ! રસ ઘેલી સજની !-રામ.
સજની ! ભેદ ન લવ ભેદ આજથી,
ધાર્યાં અભેદ ભાવ કેરાં વૃત્તરે ! ગુણવંતી જો'ની !-રામ.
સજની ! સેવા સ્વદેશની સ્વીકારશે,
વળી વસ્ત્ર સ્વદેશી ધરી અંગરે ! રંગીલી સજની !-રામ.
સજની ! આર્ય ધર્મના ધોરી પંથમાં,
જોડી જીવન-રથ નિર્દોષરે, ગુણવંતી જો'ની-રામ.
સજની ! સંસાર નાવ ચલાવશે,
પામી સૌભાગ્યના શાણગાર રે, રસઘેલી સજની-રામ.

પહેરામણી સમયે.

ગીત ૧૭.

રાગ ધૈવ.

એક યાચક આવ્યો છે આંગણે રે,
 માંગે છે રત્નનું દાન, માંગે વળી માન-યાચે છે પહેરામણીરે.
 યાચક આત્મ સંતોષવા રે,
 અર્પીયું કન્યાનું દાન, આપ્યું વળી માન-યાચે છે.
 યાચક ઉભો છે પારણે રે,
 માંગે ગંગાજળ પાન, માંગે વળી માન-યાચે છે.
 યાચક અતિથ્ય કારણે રે,
 આપ્યું પીવા જળપાન, આપ્યું વળી માન-યાચે છે.
 યાચક બેઠો છે મંદિરે રે,
 માંગે મીઠા પકવાન, સોપારીને પાન-યાચે છે.
 યાચક ભુખ નિવારવા રે
 આપ્યા મીઠા પકવાન, સોપારીને પાન-યાચે છે.
 યાચક પોઠવા છે મેડીએ રે,
 માંગે મીઠું મીઠું ગાન, વાજાંત્રીના તાન-યાચે છે.
 યાચક ઇચ્છા પુરી થવારે,
 ગાયાં મનોહર ગાન, કયું સન્માન-યાચે છે.

ગીત ૧૮.

(ગરૂડે થઢી આવજો ગીરધારી રે-એ રાહ)

ગુણીયલ મારી જાય છે તું સાસરીએ,
 માટે બેટા શિખામણુ દઈએ-ગુણીયલ;
 સાસુ સસરાનું કહ્યું તું કરજે, કંથ કઢ્યાગરી થઈ ફરજે,
 પતિ આજ્ઞા આપે તે શીર ધરજે-ગુણીયલ;
 રૂડી ભુંડી વાતો નવ કરીએ, શીર ઉઘાડું મૂકી નવ ફરીએ,
 ઝીણું વસ્ત્ર અંગે નવ ધરીએ-ગુણીયલ;
 બેટા મોટે સ્વરે નવ ઉચરીએ, પતિ વીણુ બીજથી નવ હસીએ,
 વડીલ સાથે વિનોદ ન કરીએ-ગુણીયલ;
 સુખ દુઃખ પડે ખમી રહીએ, નીચ પુરૂષથી દૂર રહીએ,
 પ્રભુ ઉપર શ્રદ્ધાળુ તો થઈએ-ગુણીયલ;
 પતિ પહેલાં ભોજન કદી નવ કરીએ, વિના કારણે
 પતિને નવ દમીએ,
 શીર સંકટ આવે ખમી રહીએ-ગુણીયલ;
 સેવક સાથે મર્યાદામાં રહીએ, પર ઘેર કદી નવ જઈએ,
 પૂછે તેના ઉત્તર દઈએ-ગુણીયલ;
 સાસુ કદી દુઃખ આપે તારી, સ્વામિ પ્રત્યે કહેવું ન વિચારી,
 બેટા હિતની શિક્ષા છે સારી-ગુણીયલ;
 ઉભય કુળની લાજ વધારજો, પતિ આજ્ઞાથી પિયર પધારજો,
 તેથી સુખી થાય જન્મારો-ગુણીયલ;

પુત્રીને માતાની શિખ.

ગીત ૧૯.

(શમ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવતા-એ રાહ.)

સાસરે સારી રીતથી આલવું, એથી લાલ અધિક બે'ની થાય,
 સંકટ સહુ જાય-સંપી ચાલો સાસરે.
 સાસુ સાચી માતા જાણો સાસરે, લાવો નહિ તેનાપર કદી રીસ;
 રૂઠે જગદીશ-સંપી ચાલો સાસરે.
 સસરાને તો બાપ સચો ગણો, ભુ'ડું બણવું નહિ તેને વેણ;
 દીસે દુઃખ દેણ-સંપી ચાલો સાસરે.
 શાણી આજ્ઞા પાળો સસરા તણી, ઉથાપો મા તેનું કંઈ કંઈ;
 પાળો પ્રીતે રેણ-સંપી ચાલો સાસરે.
 નણદીને બે'નો જેવી જાણવી, આણવી એનાપર અતિ પ્રીત;
 રાખો રૂડી રીત-સંપી ચાલો સાસરે.
 બાઈ જેવા જાણો દીયર જેઠને, રાજી રાખો તેને રૂડી રીત;
 આજ્ઞા પાળી નિત્ય-સંપી ચાલો સાસરે.
 આજ્ઞા પતિની નિત્ય અનુસરો, કરો જેમ કહે ભરથાર;
 પુરો ધરો પ્યાર-સંપી ચાલો સામરે.
 સુખ આપો આજ્ઞા પાળી એહની, સાચું સ્વામિનું સગપણ સાર;
 છે મોક્ષનું દ્વાર-સંપી ચાલો સાસરે.
 જેથી જગદીશ રૂડી રીતે રીઝશે, ખીજશે ન ધરી કદી ખાર;
 સુખ આપે અપાર-સંપી ચાલો સાસરે.

પરપુરૂષની સાથે પેખતાં, લાગે પાપ જગતમાં અમાપ;
 એવી શાસ્ત્રે છાપ-સંપી ચાલો સાસરે.
 પાટોશી સાથે પ્રીતિથી વર્તવું, તેની સાથે લડો ન કે વાર;
 મળે ફીટકાર-સંપો ચાલો સાસરે.
 ગળ ઉપર ઘરેણાં ઘડાવવા, ટંટો કરવો નહિ કોઈ વાર;
 ઘરમાંહી લગાર-સંપી ચાલો સાસરે.
 ઘરની વાતો ખીજે જઈ ન કરો, ઠરે એથી અણુસમજી અપાર;
 ધિઃક્કારે સંસાર-સંપી ચાલો સાસરે.
 સંતોષો બની સ્વામિ સાથે વસો, ભોગવો જે આપ્યું ભગવાન;
 કૃપાના નિધાન-સંપી ચાલો સાસરે.

રામચંદ્રજી પ્રત્યે સીતાજીનાં વચન.

ગીત ૨૦.

રાગ ધૌળ.

સુણો, સુન્દર શ્યામ સુજાણુ ! પ્રભુ મારા પ્રાણુ !

સાથે રાખો સ્નેહથી.

જીદાં પડવાની વાત બહાલા કહો, તે તો બેલ લાગે તીખાં બાણુ,

રઘુકુળ લાણુ ! સાથે રાખો સ્નેહથી.

સ્વામિ ! જ્યાં તમે ત્યાં ગૃહ માહરૂં, તમથી વેગળી તે પરદેશ,

હું બાણું હંમેશ, સાથે રાખો સ્નેહથી.

તમે જોગીનો વેશ જો ધાર્યો, તો હું જોગણનો ધરું વેશ,
જટા કરું કેશ, સાથે રાખો સ્નેહથી.

સ્વામિ ! તમેરે સુખી તો સુખ માહરે, તમે દુઃખમાં તો દુઃખ
મારે દેહ, એમાં શો સંદેહ, સાથે રાખો સ્નેહથી.

જે કોઈ પરણ્યા પછી રહે પિયરમાં, અવતાર બળ્યો ધિક એહ,
મુવા જેવી તેહ, સાથે રાખો સ્નેહથી.

સ્વામિ ! તમ વીણ મંદિરને મઃળીયાં, લ સે પર્વત મેઢા સમાન,
વસ્તી તો વેરાન, સાથે રાખો સ્નેહથી.

મહાવનમાં ભરી વસ્તી ભાસશે, જ્યારે પામીશ દર્શન દાન,
કૃપાના નિધાન ! સાથે રાખો સ્નેહથી.

સાસુ સસરોને માતા પિતા સહુ, ભલે જીવો કરો રૂડા રાજ,
મને મહારાજ ! સાથે રાખો સ્નેહથી.

સ્વામિ ! શું કરું ભાઈ જોજાઈને, સ્વામિ ! શું કરું સૈયર સમાજી ?
કોતું નથી કાજ, સાથે રાખો સ્નેહથી.

સાચું સગપણ જગમાં સ્વામિતણું ખીજો સ્વાર્થી સઘળો સંસાર,
કુટુંબ પરિવાર, સાથે રાખો સ્નેહથી.

કન્યા વળાવતી સમયે.

ગીત ૨૧.

(માતાના બોળા બહેની વિસારી મૂક્યા-એ રાહ.)

સરવરપર હસતું રમતું પ્રેમી પંખીડું,
સખીઓનો સાથ છોડી ચાલ્યું,
કુળવંતી હંસી માયાનો રંગ બદલ્યો, શાને શુભવંતી.

સ્નેહ સંબંધો સર્વે છોડ્યા સખીઓના,
કેના બંધનમાં તું બંધાણી-કુળવંતી.

હંસી મધુબંસી જેવી વાણી મનોહર,
ક્યારે સાંભળશું બેની મારી-કુળવંતી.

માતાના મધુરા અંકે રમતી રંગીલી,
સાસુ ઉછરંગે જઈને બેઠી-કુળવંતી.

પિતાની છાયા નીચે લાડ કરતી,
સસરાની છાંય મીઠી લાગી-કુળવંતી.

બાતા બેનીનો સ્નેહ સંગ તણને,
દીયર નણદીના નેહે લાગી-કુળવંતી.

તારા ત્રિયોગે માળો શૂન્ય થશે આ,
દિવ્ય વિલાસે ઉડી જાઓ-કુળવંતી.

હયા આત્માની અભિલાષી તું બે'ની,
 કૂલની વાડી ત્યાં ખીલવજે-કુળવંતી.
 તેભોમય કરજે તારા શૃહ કેરી કુળે,
 રસની ગાગેરો નિત્ય ભરજે-કુળવંતી.
 સ્નેહી સહચારી સાથે ઉડજે આનંદે,
 બ્યોમ અનંતમાં સંચરજે-કુળવંતી.
 પ્રસન્ન વદન ચંદ્ર નિત્યે પ્રકાશી,
 સૌના હૃદયમાં સ્થાન કરજે-કુળવંતી.

વર પક્ષમાં ગાવા યોગ્ય.

ગીત—૧.

(કંકુ છાંટી કંકાતરી મોકલો—એ રાહ.)

વિશ્વ સ્વામિ વિહારો વિધોને,
જેથી કાર્ય સફળ અમ થાય, સંકટ સહુ જાય,
મહેર કરો જગપતિ.

પતિત પાવન હાતા હયાળુ છો,
ટાળો અજ્ઞાન તિમિર અંધકાર, આપો સુવિચાર—મહેર.
અમને સદ્બુદ્ધિ આપો શ્રીકુરિ,
કરીએ સંત જનોના સંગ, મન આણી ઉમંગ—મહેર.
મંગળકારી મંગળ વરતાવજો,
વરસાવો અમી મહારાજ, કૃપા કરો આજ—મહેર.
સંસાર સમુદ્રના તારક છો,
અમ સફળ કરો જન્મારો, લવપાર ઉતારો—મહેર.
શીશ નામી વંદીએ આપને,
નથી અવર કોનો આધાર, હયાળુ અપાર—મહેર.

પ્રાતઃકાળે ગાવા યોગ્ય.

ગીત—૨.

(મુર્ખ ઉગ્યોરે કેવડીયાની કૃષ્ણશે કે-એ રાહ)

મુર્ખ ઉગ્યોરે, ભારતના આકાશે કે-ઠડાણેલાં હવે ઠડાયાંરે
 શાને સુતારે, ઓ ! ભારતવાસી ! કે-ઠડાણેલાં.
 નિદ્રા ત્યાગોરે, થઈ જાગ્રતિ સારી કે-ઠડાણેલાં.
 ઝટ જાગોરે, તજી સુસ્તી તમારી કે-ઠડાણેલાં.
 દોડો દોડોરે, આર્યજનની આમંત્રે કે-ઠડાણેલાં.
 જોડો જોડોરે, ઉર ઉન્નતિ યંત્રે કે-ઠડાણેલાં.
 ભય ત્યાગોરે, ધારો દેશભિમાન કે-ઠડાણેલાં.
 સઘ માગોરે, સ્વાતંત્ર્ય સ્વમાન કે-ઠડાણેલાં.
 લેજો લેજોરે, દેશભક્તિની દિક્ષા કે-ઠડાણેલાં.
 દેજો દેજોરે, સૈને રાષ્ટ્રિય શિક્ષા કે-ઠડાણેલાં.
 રહેજો રહેજોરે, ભારત પુત્રો સુસંપે કે-ઠડાણેલાં.
 કહેજો કહેજોરે, થાય પડતી કુસંપે કે-ઠડાણેલાં.

ગીત—૩.

(ખેંની ! પ્રભાતે ઉઠીને પોપટ બોલીઓરે-એ રાહ)

વીરો જ્ઞાની બનીને ઘેર આવીયારે,
 માતા સબ્યા મેં તો વિદ્યા કેરાં શસ્ત્ર;
 તેલું સાર્થક કરવા જગમેઠાને સંચરૂંરે-૧

માતા ગુરૂએ કહ્યું કે ગૃહસ્થી થા હવેરે,
 કરજે ગૃહરાણીથી મળીને ગૃહનું રાજ્ય;
 સુખે વૈકુંઠના લોગવવા આ સંસારમાંરે-૨
 માતા ગુરૂએ કહ્યું કે સ્ત્રી, એ દેવી છેરે,
 તેનું પૂજન કરતા રીઝે છે જગનાથ;
 માટે તેની સાથે સાગર ભરજે સ્નેહનોરે-૩
 માતા ગુરૂએ કહ્યું કે સ્ત્રી લક્ષ્મી છેરે,
 તારા ગૃહમાં ભરશે ધનના એ ભંડાર;
 વૈભવ વૈકુંઠ કેરો ગૃહમંદિરમાં આણશેરે-૪
 માતા ગુરૂએ કહ્યું કે સ્ત્રી એ અંગ છેરે,
 સ્ત્રીના વિના દિસે સુનો સંસાર;
 માટે ગૃહમંદિરમાં પટરાણીને સ્થાપજેરે-૫
 માતા ગુરૂએ કહ્યું કે સ્ત્રી એ મિત્ર છેરે,
 જેની સાથે કરીએ મનની છાની વાત;
 ઉરના ઉભરા સઘળા ખાત્રી કરીએ ખંતથીરે-૬
 માતા ગુરૂએ કહ્યું કે સ્ત્રી એ વૃક્ષ છેરે,
 ચિંતાગ્નિમાં આપે શીતળ મીઠી છાંય;
 વિપત્તીમાં દીલાસો દઈ સંતોષતીરે-૭
 માતા ગુરૂએ કહ્યું કે સ્ત્રી એ વાડી છેરે,
 આપે એ મનગમતાં સુંદર ફળને પુલ;
 ગૃહને નંદન વન સમ એ દેવી દીપાવતીરે-૮

ગીત—૪.

(ભમરા પહેલો વધાવો મારે આવીયો—એ રાહ.)

પ્રશ્ન-વીરા ! પહેલો સંદેશો કોણે પાઠવ્યો ?

જેથી પામ્યો છે તું સુંદર મનહર નારરે,

ભારતના વીરા ! તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉત્તર-ખે'ની ! પહેલો સંદેશો પ્રભુએ પાઠવ્યો,

મ્હારા હૃદયમાં કયો રણકારરે,

સદ્ગુણી ખે'ની ! જીવનની સાથી પામ્યો રનેહથી.

પ્ર:-વીરા ! ખીજો સંદેશો કોણે પાઠવ્યો ?

જેથી પામ્યો છે સુંદર મનહર નારરે,

ભારતના વીરા ! તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉ:-ખે'ની ! ખીજો સંદેશો વિધિએ પાઠવ્યો,

લખ્યા લેખ લલાટ મોઝારરે,

સદ્ગુણી ખે'ની ! પરભવની સાથી આ ભવ પામ્યો.

પ્ર:-વીરા ! ત્રીજો સંદેશો કોણે પાઠવ્યો ?

જેથી પામ્યો છે તું સુંદર મનહર નારરે,

ભારતના વીરા ! તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉ:-ખે'ની ત્રીજો સંદેશો શુદ્ધ એ પાઠવ્યો,

મુજને સમજાવ્યો ધર્મનો સારરે,

સદ્ગુણી ખે'ની ! અંતર સહભાગી શોધી કાઢજે.

પ્ર:-વીરા ! ચોથો સંદેશો કેણે પાઠવ્યો ?
જેથી પામ્યો છે તું સુંદર મનહર નારરે,
ભારતના વીરા ! તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉ:-બે'ની ! ચોથો સંદેશો પિતા પાઠવે,
મારો સુધરવા આ સૃષ્ટિનો બહેવારરે,
સદ્ગુણી બે'ની ! પિતાએ કહ્યું ગ્રહસ્થી થા હવે.

પ્ર:-વીરા ! પાંચમો સંદેશો કેણે પાઠવ્યો ?
જેથી પામ્યો છે તું સુંદર મનહર નારરે,
ભારતના વીરા ! તું છે સુભાગી આ સંસારમાં.

ઉ:-બે'ની ! પાંચમો સંદેશો માતા પાઠવે,
વીરા સ્વર્ગ થવા આ સંસારરે,
સદ્ગુણી બે'ની ! માતાએ આજ્ઞા આપી ભગ્દની.

ગૃહયજ્ઞ (ગૃહશાંતિ) સમયે.

ગીત—પ.

(વટ સાવિત્રી વૃત આજ-એ રાહ.)

ઓ ગૃહમંડળના દેવ, મંગળ કરજેરે,
બહારે ધાઈ લતખેવ, વિઘ્નો હરજેરે.
ઓ સૂર્યદેવ ભગવાન ! ચૈતન્ય અર્પોરે,
આ મંગળ મહોત્સવ કાજ, તેજ સમર્પોરે.

ઓ મહિમંડળના ચંદ્ર ! અમૃત આપોરે,
 આધિ વ્યાધિના મૂળ, સઘળાં કાપોરે.
 ઓ મંગળકારી દેવ ! મંગળ, મંગળરે,
 તું કરજે વળી તતખેવ, હરજે અરિદળનેરે.
 ઓ બુધ ! બુદ્ધિદાતાર, બુદ્ધિ આપોરે,
 દર્શને સદ્ગુણનું દાન, શુદ્ધિ સ્થાપોરે.
 ઓ શુભવંતા શુરૂદેવ ! શુરૂળ ગરવારે,
 અમે કરીએ નિર્મળ સેવ, કાર્ય સુધરવારે.
 ઓ શુકદેવ ભગવંત ! શાન્તિ કરજોરે,
 નભમંડળના સામંત, જ્ઞાન્તિ હરજોરે.
 ઓ શનિદેવ શુરવીર, અરિદળ તોડોરે,
 શાન્તિનો શ્રેષ્ઠ સમીર, ઝટપટ છોડોરે.
 ઓ રાહુ ! રાહુ બતાવ, જે આતિ રહેલોરે,
 મળવાને મોક્ષદાર, અમને બહેલોરે.
 ઓ કેતુ ! સેતુ સાત, આ ભવ દરીઓરે,
 બંધાવો હે પ્રિય તાત ! પાર ઉતરીઓરે.
 એમ નવે ગૃહોને આજ, વંદન કરીઓરે,
 સુધારવા આ શુભ કાળ, ગીત ઉચરીઓરે.

વરઘોડા પ્રસંગે ગાવા થોગ્ય.

ગીત—૬.

(કંકુ છાંટી કંઠેતરી મોકલો-એ રાહ)

વીરે પહેલો આશ્રમ તો પૂરો કર્યો,
પછી આડ્યા ધરીને ઉમંગ-ગૃહસ્થાશ્રમને માંડવે.

પ્રેમે પટકુળ ખેરીને અંગમાં,
સ્નારી માટે સજ્યો છે તુરંગ-ગૃહસ્થા.

ઘોડો શણુગાર્યો વિવેક વૈભવે,
પહેરાવ્યા ગુણના અલંકાર-ગૃહસ્થા.

તંગ ભીડ્યો પછી યમ નિયમનો,
જેથી શ્રમ ન થાય લગાર-ગૃહસ્થા.

પ્રીતિ પેંગડે પગ દઇને ચઢ્યા,
લીધી હાથમાં નીતિ લગામ-ગૃહસ્થા.

ઘોડો નાચી કુદીને આગળ વધ્યો,
જેવા અનુભવ યાત્રાનાં ધામ-ગૃહસ્થા.

પહેલાં પ્હોંચ્યો પુરૂષાર્થની વાડીએ,
લેવા ઇચ્છિત ફળ પુલ સાર-ગૃહસ્થા.

ત્યાં તો સામે મળી ભાગ્ય સુંદરી,
પૂછ્યું કેણ તમારી માત-ગૃહસ્થા.

તમે ઘોડે ચઢીને ક્યાં નીકળ્યા ?
 તમે શોધો છો કેનો સંગાથ-ગૃહસ્થા.
 વીરાએ કહ્યું સાંભળો સુંદરી,
 ધર્મ પિતાને બારતી માત-ગૃહસ્થા.
 મારે કરવી છે યાત્રા સંસારની,
 શોધું હૃદયરાશિ કેરો સંગાથ-ગૃહસ્થા.
 પૂછે સુંદરી ગૃહસ્થનું ધ્યેય શું ?
 કેમ શોધો નારીનો સંગાથ-ગૃહસ્થા.
 નારી રત્ન હીરા મોતી ચાચશે,
 વળી માંગશે વિધ વિધ વસ્ત્ર-ગૃહસ્થા.
 નારી જાતિ એ કામળ પુષ્પ છે,
 કહેતા યોગી ઉપાધિનું શસ્ત્ર-ગૃહસ્થા.
 વીરાએ કહ્યું સાંભળો સુંદરી,
 કહું ગૃહસ્થનું ધ્યેયને ધ્યાન-ગૃહસ્થા.
 ત્રણે આશ્રમવાસી સંતોષવા,
 વધવા માતૃભૂમિ તણું માન-ગૃહસ્થા.
 એક હાથે તાળી તો પડે નહિ,
 માટે શોધીએ નારી સંગાથ-ગૃહસ્થા.
 જ્ઞાતિ, દેશ, સમાજની સેવના,
 અમે સાધીશું ધર્મની સાથ-ગૃહસ્થા.

નારી ભાગ્ય સાથે તેનું લાવશે,
 તેથી પામીશું સમૃદ્ધિ સુખ-ગૃહસ્થા.
 ખુદ નારીએ રત્નની ખાણ છે,
 પછી તેને શી રત્નોની ભૂખ-ગૃહસ્થા.
 અમે સન્માન શૃંગારો સોંપશું,
 વળી આપશું વિનયનાં વસ્ત્ર-ગૃહસ્થા.
 નારી કોમળ પુષ્પને રક્ષવા,
 અમે સાધીશું પ્રેમનું શસ્ત્ર-ગૃહસ્થા.
 સુણી ઉત્તર સુંદરી હરખીઆં,
 પહેરાવી પુષ્પોની વરમાળ-ગૃહસ્થા.
 એમ વિજય મળ્યો આર્થ વીરને,
 પામ્યા ઉત્તમ નારી પ્રેમાળ-ગૃહસ્થા.

લગ્ન મંડપમાં વરની પધરામણી સમયે.

ગીત—૭.

(પાટણ ટોપી વાપરી જુનાગઢનારે મોતી-એ રાહ)

રમ્ય રમ્યો લગ્ન મંડવો જાણે કુંજ ભુવન છે,
 વૈકુંઠ વિશ્વ વિષે રમ્યું, જાણે નંદન વન છે-રમ્ય.
 સંસાર ત્રાડી છે અટપટી, લાખો વિદ્વોની અસ્તિ,
 તેમાં મંડપ બાંધે વીરલા, ધન્ય તેવા ગૃહસ્થી-રમ્ય.

આનંદ સાગર ઉલટયો, લહેરો હર્ષ પવનની,
 મંડપમાં પ્રસરાઈ છે, ખુબી સ્વર્ગ સદનની-રમ્ય.
 આસોપાલવ કેરાં તોરણો, લટકાવ્યાં ઉમંગે,
 અખીર ગુલાલના સારીઆ, ભૂમિ માતના અંગે-રમ્ય.
 દીપ માળાઓથી દીપતી, ફરતી ચારે દિશાઓ,
 વિધ વિધ રંગની ઉડતી, જ્યાં ત્યાં ધર્મ ધ્વજાઓ-રમ્ય.
 વેદ ભણે રૂડા પ્રાહ્મણો, મંગળ ગીત ગવાતાં,
 વાજાં મનોહર વાગતાં, અંતર પ્રપુલ્લિત થાતાં-રમ્ય.
 તખ્ત ખીછાવ્યાં બે મધ્યમાં, કરવા પ્રાણુ પ્રતિષ્ઠા,
 રાજા રાણી હવે આવશે, એવી કરતાં પ્રતિક્ષા-રમ્ય.
 દેવ પધાર્યાં એ મંડપે, મારા ભારત વીરા,
 મસ્તકે મુકુટ શોભતો, ઉપર જડીઆ છે હીરા-રમ્ય.
 દેવી પધારો આ આસને, તમ ત્રીણુ શુન્ય સકળ છે,
 સાચી સહાયક શોધવા, સાધી મંગળ પળ છે-રમ્ય.
 દેવી પધાર્યાં એ મંડપે, સાથે લઈને સાહેલી,
 કીધી પ્રતિજ્ઞા ત્યાં લગ્નની, થઈ રહી આનંદ હેલી-રમ્ય.
 જ્ઞાન ભક્તિ કર્મ ધર્મમાં, આપણ સાથે રહીશું,
 વિકટ આ વિશ્વ સમુદ્રમાં, સુખ દુઃખ સાથે સહીશું-રમ્ય.

લગ્ન ક્રિયા સમયે.

ગીત—૮.

(મારા માન ગુમાની વીગ—એ રાહ)

ચતુર ચિતારો ચાલી ગોકુળમાં આવ્યો,
ચિત્ર રઢીયાળું એક લાવ્યો, દેખી મોહનનું
મનડું લોભાણું.

મનડું લોભાણું, સુંદર તનડું લોભાણું,
ચિત્ર ચિતારે મૂક્યું કૃષ્ણના ચરણે.
લીધું શામળીઆણ્યે પોતાને શરણે,
ચિત્ર નિહાળ્યું નીજ નયણે—દેખી.

ચિત્રે તો ચિતડું ચોરી લીધું મોહનનું,
ભુરકી નાખીને ભાન ભુલાવ્યું મનડું,
ગૌરવ તેના વદનનું—દેખી.

કેતું આ રમ્ય ચિત્ર લાવ્યો ચિતારો,
જેમાં ઉડે છે રૂપ ગુણનો પુવારો,
ઝરે પ્રણય કેરી ધારો—દેખી.

આતો રઢિઆળા રાધા રૂપની રાશી,
ચંદ્રની જ્યોતિ જાણે નભમાં પ્રકાશી,
પ્રોતિ અમૃતની એ પ્યાસી—દેખી.

નામ સાંભળતાં વરને મોહિની લાગી,
રાધા રાણીના બન્યા એતો અનુરાગી,
પ્રેમની જ્યોતિ હૃદયે જાગી—દેખી.

કૃષ્ણજી આલ્યા કોડે કુંજ ભુવનમાં,
બંસી બજવી જઈને નંદન વનમાં,
રાધા દેવી રીઝયાં મનમાં—દેખી.

મીઠડાં ગોરસ લઈ આવ્યા રાધા કુમારી,
બોલ્યાં એ બાળા હું છું ઢાસી તમારી,
સોંપું કર સ્નેહે મનહર નારી—દેખી.

ગીત—૯.

(કંકુ છાંટી કંકોતરી મોકલો-એ રાહ.)
સંપતે છાબ લાવ્યા શોભતી,
હોય ખામી તો પૂરશે વેવાઈ-શોભે રૂડો માંડવો.
લાવ્યા અમ્મરને સાડી લાવીશું,
લાવ્યા પોલકા ઝાઝા અમૃત્ય-શોભે રૂડો માંડવો.
હેમ લાવ્યા ને મોતી લાવશું,
લાવીશું નવસેરો હાર-શોભે રૂડો માંડવો,
અમે લાવીશું સુંદર અલંકારો,
લાવીશું ઝાંઝર જુમણાની જોડ-શોભે રૂડો માંડવો.
અમે જોયા વેવાઈ વહેવારીઆ,
અમે જોયા વિવેકી વિદ્વાન-શોભે રૂડો માંડવો.

ગીત-૧૦.

(માલણુ ગુંથી લાવ ગુણીયલ ગજરો-એ રાહ.)

માલણુ બની ગુંથજે ગુણુ ગજરોરે,
પતિદેવને કરવાને મજરો-માલણુ.

તને સોંપી સ્નેહે ગૃહવાડીરે,
સુખ ફળ પુલ તેમાં ઉગાડીરે;
સંપે પ્રપુલ્લ કરો ફૂલવાડી-માલણુ.

નીતિ પુષ્પો સુવાસે ભરાશેરે,
તેની મીઠી સુગંધી છવાશેરે;
વિશ્વ માંહે સુકીર્તિ ગવાશે-માલણુ.

સર્વે પુષ્પો સુપાત્રમાં આણીરે,
ધર્મ દોરી પરોવીને શાણીરે;
નિત્યે માળા ગુથે ગૃહરાણી-માલણુ.

પતિ કંઠમાં માળાને ધારીરે,
હસ્ત બેડી ઉભી રહેનારીરે;
કહો આજ્ઞા શી નાથ તમારી ?-માલણુ.

પહેરામણી સમયે.

ગીત-૧૧.

રાગ ધૌળ.

કન્યા આપો તો આપો પહેરામણી,
વળી આપો હીરા મોતી માળ, રૂપા કેરા થાળ;
ઉમંગે પહેરામણી.

હાથી આપો તો અંબાડી આપીએ
હાથી ના શોભે એ વીણ જેમ, આપો તમે તેમ-ઉમંગે.
પાન આપો તો સોપારી આપીએ,
વળી કાથો ચુનો સાથે જેમ, આપો તમે તેમ-ઉમંગે.
નંગ આપ્યું તો મુદ્રિકા આપીએ,
બહાણુ સાથે શોભે સઢ જેમ, આપો તમે તેમ-ઉમંગે.
ગાદી સાથે ગલ્લેક્ષની રીત છે,
દુધ સાથે સાકર હોય જેમ, આપો તમે તેમ-ઉમંગે.
મેના કોકીલ આપીએ કોડથી,
સાથે આપીએ પિંજર જેમ, આપો તમે તેમ-ઉમંગે.
પુષ્પહારો માળી પાસે માગીએ,
સાથે આપે છે છાબડી જેમ, આપો તમે તેમ-ઉમંગે.

ગીત ૧૨

(ચતુર ચિતારે ચાલી ગોકુળમાં આન્ધો—એ રાહ.)

રાજા જનકને માંડવે, મોટા મળ્યા છે ભૂપ,
સીતા બેઠારે મેડીએ, ભેતા રઘુવરનું રૂપ.—રાજા.

અયોધ્યા નગરીનો રાજવી, રઘુવર રૂપનિધાન,
તોડયું ગ્યંજક પ્રેમથી, ઉતર્યાં મહીપતિના માન.—રાજા.

દેવના દુહ્નલી ગહગહયાં, વળી વાગ્યારે ડંક,
વાળાં વિધવિધ વાગીયાં, હરખ્યાં સહુ રાજન.—રાજા.

રઘુવર મંડપ આવીયા, સુન્દર પદરાગ્યા પાટ,
જોડે ખીરાજ્યાં જાનકી, ઓઢી નવરંગ ઘાટ.—રાજા.

વેદ ધ્વનિ વિપ્રો વદે, પરણે સીતાને રામ,
આનંદ ઉર અતિ ઘણો, સર્યાં જનકના કામ.—રાજા.

હરખ્યાં નગર નરનારીઓ, જોઈ રઘુવરનું રૂપ,
આશિષ આપ્યાં સ્નેહથી, નિરખ્યા સકલ સ્વરૂપ.—રાજા.

ગીત-૧૩.

(રામ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવતા-એ રાહ.)

પ્રાણનાથ કહે નીજ નારીને, આન્યો ઉત્તમ આ અવતાર,
 આનંદ અપાર, સજો શણુગારને-
 છડા છાબડા અણુવટ વીંછીઆ, લાજ લંગર થાય ન ભાર,
 સદા સુખ સાર, સજો શણુગારને-
 ફલ રીતિ જુઓ કટિમેળલા, સદાચાર ચુડીની જોડ,
 ખામી કે ન ખોડ, સજો શણુગારને-
 કામકાજ કરે વેઠ વીંછીઓ, સંપ જંપ કડાંની જોડ,
 હોંસે ધરી હોડ, સજો શણુગારને-
 ધ્યાન ધીરજ તે બાજુબંધ છે, કંઈણામય કાનમાં કાપ,
 આપે નહિ તાપ, સજો શણુગારને-
 દાન પુણ્ય ઉપરની પાંદડી, નથ નાકની નાથતું નામ,
 સદા સુખ ધામ, સજો શણુગારને-
 પતિ સેવન મંગળ સૂત્ર છે, ચતુરાઈ છે ચદન હાર,
 વિવેક વિચાર, સજો શણુગારને-
 મન નિર્મળ મોહનમાળ છે, જવ માંદળીયાં યશ રૂપ,
 રહે બહુ રૂપ, સજો શણુગારને-
 શુભ સૌભાગ્ય સુંદર ચાંદલો, તાંત ત્રેવડી સુંદર શીલ,
 ધરો નહિ ઢીલ, સજો શણુગારને-
 નમ્ર આત્મ નમ્રી નાગકેણ છે, કેત કેવડો તત્ત્વ વિચાર,
 નજી વડસાર, સજો શણુગારને-

જ્ઞાતિ ન્યાય વિચાર છે કંચુકી, લાજ સુંદર સાડી સમાન,
 મેલી અભિમાન, સળે શણગારને-
 ગૃહ રક્ષણ આંઝર ધુધરા, પુરૂં પ્રૌઢપણું પગપાન,
 જરાયન જાન, સળે શણગારને-
 આવાં બૃષણ ભામિની શોભશે, ખીજાં કેશવ કેવળભાર,
 અસત્ય અસાર, સળે શણગારને-
 પત્નિવૃત.

ગીત ૧૪.

(તાંબાકુંડી તે નગર સોહામણા-એ રાહ)
 વીરા! થાજે અંસારે વૃત ધારી,
 જયમ પતિનીરે, છે સતી નાર-પત્નિવૃત પાળજે.
 સત્યવાદી હરિશ્ચન્દ્ર રાજા તો,
 સતિ તારારે, પ્રેમે વેચાનાર-પત્નિ૦
 રામ દીલે પરસ્ત્રી હરામ તો,
 સીતા હૃદયનારે, હૈયાહાર-પત્નિ૦
 નળરાજા સરીખા બૃપતિ,
 અર્ધે વસ્ત્રેરે, દમયંતી રહેનાર-પત્નિ૦
 ધર્મ ધારી ધુરંધર પાન્ડવો,
 સતિ દ્રૌપદીરે, વનવગડે ફરનાર-પત્નિ૦
 સ્વામિ સૂર્ય જો નીજવૃત નિયમે,
 સ્ત્રી પૃથ્વીરે, ઘેલી ધુમનાર-પત્નિ૦

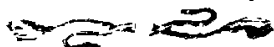
૫૨

ધ્રુવ દર્શન સમયે.

ગીત ૧૫.

રાગ—ધૌળ.

ધ્રુવ દર્શન પ્રેમે કરેા સુદરી,
અવિચળ પદવી શ્રેષ્ઠ જેને મળી;
નલ મંડળમાં સ્થીર રહી જેમ-રહો તમે તેમ-સંસારે સુસ્નેહથી
હૃદયાકાશમાં પતિ મૂર્તિને સ્થાપી,
સુકીર્તિ જગમાં પ્રેમે પ્રસરાવી
રહે અવિચળ નીજ રથાને જેમ-રહો તમે તેમ-સંસારે સુસ્નેહથી
સુખ દુઃખમાં રહો પરસ્પર પ્રેમથી,
રહો શાન્તિથી નિત્ય નેમથી;
કરી ઉભયે પ્રતિજ્ઞા જેમ-રહો તમે તેમ-સંસારે સસ્નેહથી
સુકીર્તિ સંસારે ફેલાવજો,
આનંદ સાગર પ્રેમે રેલાવજો;
અવિચળ ધ્રુવે રહી નલમાં જેમ-રહો તમે તેમ-સંસારે સુસ્નેહથી

ગીત ૧૬.

(રામ લક્ષ્મણ વનમાં સ્ત્રીધાવતાં—એ રાહ.)

પાણિગૃહણ થયા પછી પ્રેમદા, પરહરતાં પિયર સહવાસ;
ન થાય ઉદાસ, પતિવૃત્ત એજ છે.

ભાવ રાખી ભજે ભરથારને, મન વચન કરી દર્ધ એક;
વિશેષ વિવેક, પતિવૃત્ત એજ છે.

લાગે સંપૂર્ણ સુખમય સાસરું, દોષ દૃષ્ટિ જરાય ન થાય;
હૃદય હરખાય, પતિવૃત્ત એજ છે.

શુરજનની સરસ થાય સેવના, સચવાય સદા કુળ રીત;
પિયરપર પ્રીત, પતિવૃત્ત એજ છે.

ઉચ્ચે અક્ષર એકે ન નીકળે, બહાલાં વિનય વિવેક વિચાર;
નિયમપર ખ્યાર, પતિવૃત્ત એજ છે.

પ્રાણ તુલ્ય સદા શીલ સાચવે, મન ઇન્દ્રિય પણ વશ હોય;
કપટ નહીં કોય, પતિવૃત્ત એજ છે.

નિત્ય આનંદ આપે નાથને, વશ વિદ્યા કળાથી વિશેષ;
લજાય ન લેશ, પતિવૃત્ત એજ છે.

મન વચન ક્રિયાથી ભામિની, થઈ છત્રની છાયા સમાન;
તજે અભિમાન, પતિવૃત્ત એજ છે.

હીન ઉપર નિત્ય દયા ધરે, કરે કોઈ ઉપર નહિ ક્રોધ;
સદૈવ સુખોદ, પતિવૃત્ત એજ છે.

પુણ્યરૂપ પવિત્ર પ્રભાવ છે, દુષ્ટ દષ્ટિ કરે નહિ ક્રોધ;
ગમે તેમ હોય, પતિવૃત્ત એજ છે.

અંગ કોઈ ઉઘાડું રહે નહિ, ટાપટીપ ગમે નહિં લેશ;
સુશોભિત વેશ, પતિવૃત્ત એજ છે.

નાની વયમાં વધારે પ્રાઢતા, સત્ય સરળપણું નીજ અંગ;
સદા શુભ સંગ, પતિવૃત્ત એજ છે.

ડરી દુર્જન તો દુરથી રહે, વશ હોય બધો વહેવાર;
ભલાં ઘરખાર, પતિવૃત્ત એજ છે.

સદાચાર વિષે ચુકે નહિ, હૈયે હોય છે નાથનું નામ;
કરે ઘરકામ, પતિવૃત્ત એજ છે.

આહે કુશળ સદા નીજ કંથનું, ધરી ધીરજને નીજ ધર્મ;
કરે શુભ કર્મ, પતિવૃત્ત એજ છે.

ગીત ૧૭.

(રામ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવતા-એ રાહ.)

આવો ઉત્તમ માનવ દેહ છે, કુળ જાતિ વળી અતુકુળ;

મળ્યો છે અમૂલ, ભૂલો નહિ ભામિની.

મન વાણી સદા વશ રાખતાં, શીલ સુંદર છે અધિકાર;

વધે અધિકાર, ભૂલો નહિ ભામિની.

ચિત્ત ચોખું ખરું ચતુરાઈને, સત્ય સંપત્ત સ્વામિની પ્રીતિ;

સદા શુભ રીતિ, ભૂલો નહિ ભામિની.

લાજ મર્યાદા પ્રાઠપણા વડે, શીલભૂષણ સાધી શકાય;

રીઝે હરિરાય, ભૂલો નહિ ભામિની.

રાગ દ્વેષની વાત વિચારીએ, વળી મારીએ મોહ વિકાર;

વિવેક વિચાર, ભૂલો નહિ ભામિની.

ખાલા બોલીએ બોલ વિચારીને, કલેશ કંકાશનું નહિ કામ;

સદા સુખ ધામ, ભૂલો નહિ ભામિની.

દેવપૂજન વ્રત જપનાથ છે, શીલ દોડીએ બાઈ બહાર;

ભલાં ઘરબાર, ભૂલો નહિ ભામિની.

સુખદુઃખ સહન કરવાં બધાં, ધરી ધીરજની શુભ ઢાલ;

વિશેષ વિશાળ, ભૂલો નહિ ભામિની.

પ્રેમ રાખી સદાચાર પાળીએ, નમ્ર ભાવે રહી રજિઆત;

ઉજાળીએ જાત, ભૂલો નહિ ભામિની.

શુભ રીતેથી સદ્ગુણ સંગ્રહો, યશ પુણ્ય પવિત્ર પમાય;

રીઝે જગરાય, ભૂલો નહિ ભામિની.

કન્યા સાસરે આવ્યા પછી ગાવા યોગ્ય.

ગીત ૧૮.

(આવ્યા ઉન્હાળાનાં દહાડા કે-એ રાહ)

આજે સોનાનો સુરજ ઉગ્યો કે-વહુઅર કુમકુમ પગલે તું આવી
 મારી સંસાર વાડી દીપાવી કે-વહુઅર.
 મંગળ મોતીડે લઉં છું વધાવી કે-વહુઅર.
 તારૂં સૌભાગ્ય સાથે લાવી કે-વહુઅર.
 આવ્યો શાન્તિનો મારે જમાનો કે-વહુઅર.
 આવ્યો લક્ષ્મીનો અખુટ ખજાનો કે-વહુઅર.
 ગૃહને વૈકુંઠ કુંજ બનાવ્યું કે-વહુઅર.
 કુળને કીર્તિ પ્રકાશે દીપાવ્યું કે-વહુઅર.
 મારે આંગણે પુલ છવાયાં કે-વહુઅર.
 રૂડાં મંગળ ગીત ગવાયાં કે-વહુઅર.
 દેવો આજ રમે આ ભુવનમાં કે-વહુઅર.
 આનંદ સાગર ઉભરાય તનમાં કે-વહુઅર.

ગીત ૧૯.

આજ મારે આંગણે આંખલો મ્હોરીઓ,
 આંખલીયાની કાળીએ, ઘેલી કોયલડી;
 મીઠી કોયલડી, પીચુ પીચુ બોલે—

આજ મારા કુંજમાં વાગે છે મોરલી,
 મોરલીના નાદ કરે ઘેલી કોયલડી-મીઠી.

આજ મારા બાગમાં, શુંજે બંસરી;
 બંસરીનો નાદ કરે, ઘેલી કોયલડી-મીઠી.

આજ મારા વનમાં, વાગે વીણાઓ;
 વીણાનો સાદ કરે, ઘેલી કોયલડી-મીઠી.

આજ મારા સદનમાં, વાગે સિતારો;
 વ્યંગના સરોદ કરે, ઘેલી કોયલડી-મીઠી.

ધ્યાનથી જોતાં ન કાળી કોયલડી;
 રાધા રાણીને કહે, ઘેલી કોયલડી-મીઠી.

આશીર્વાદ.

ગીત-૨૦.

(અમે ઇશ્વર માગીએ એટલું--એ રાહ.)

અમે ઇશ્વર માગીએ એટલું,

વાઘો જગતમાં હે મહાદેવ-ચિરંજીવો દંપતિ.

દેવ અગ્નિ પ્રભુ સાક્ષી ઉચર્યા,

ફળને સર્વ (તે) પ્રતિજ્ઞાનાં મંત્ર-ચિરંજીવો દંપતિ.

ધર્મ ગૃહસ્થીનો દીપને એમનો,

ફાલો જીવન તણો સુપરાગ-ચિરંજીવો દંપતિ.

પંચ યજ્ઞોને સેવીને સર્વદા,

સ્થાપો વૈદિક પરિવાર શ્રેષ્ઠ-ચિરંજીવો દંપતિ.

અતિ રિદ્ધિ સિદ્ધિમાં રેલને;

કરતાં મંગળ જગ કલ્યાણ-ચિરંજીવો દંપતિ.

ભવ તરને ને તારને દીનને,

પ્રભુ ભક્ત બની ગુણવાન્-ચિરંજીવો દંપતિ.

કન્યા પક્ષમાં ગાવા યોગ્ય ગીતોનો વધારો.

સીતા પ્રતિ જનકનો બોધ.

ગીત—૧.

ઘોળ

પરણી સીતા સીધાવતાં સાસરે.

આવ્યા જનકરાજ તણી પાસ, રાખી મન આશ,
લેવા આશિષ વેણુરે.

ત્યારે જોતાં સીતામુખચંદ્રને,

પ્રેમે બાપથી ગગળી જવાય, મુખે ન બોલાય,
મંગળ કરો બહેનરે.

કરજો સ્વામિની સેવા ઉમંગથી,

કોઈ વાતે ન ફૂલવો મન, રાખી રહો પ્રસન્ન મંગળ.

કેઠી જગના જન્મળને કારણે,

કોપે ઘરમાં આવી લલા રામ, પીજો ક્ષમાભ્રમ મંગળ.

સામુસરાના માન તો રાખજો,

જાણી માતપિતા સમ તેહ, કરો ઝટ જે કેહ. મંગળ.

વૃદ્ધાવસ્થામાં ચાકરી તેમની,

કરી રાખો રાજ બહુ નિત્ય, લલુ' છે ખચિત. મંગળ.

જેઠ જેઠાણી દીયર દેરાણીને,
 વળી નણુંદ ભાંડુ સમ જાણે, તેમાં પ્રેમ આણે. મંગળ.
 ઘરના દાસ દાસી જન સર્વને,
 રાજી રાખતાં કરવળે કામ, શોભી રહેશે ધામ. મંગળ.
 આવે પરવાર જે ઘરકામથી,
 કરળે રામને થાતી સહાય, દંપત બહુ સોહાય. મંગળ.
 નીજ અભ્યાસ જારીજ રાખળે,
 એ છે સ્વચ્છ સુખોતું નિધાન, બીજું ન સમાન. મંગળ.
 ઘણા દુઃખો આવી પડે જે કદી,
 દિલ ડાખી રાખો રૂઢી ધીર, મટી જશે લીડ. મંગળ.
 તમે કહોશો શેની બીક સાચને,
 પણ સાચને શત્રુ ઘણાક, તમે વળી રાંક. મંગળ.
 કરળે લાજ વધે બન્ને કૂળની,
 અભિમાન ધરે નહિ ઉર, છે નમ્રતા નૂર. મંગળ.
 સ્વામિ કહે ત્યારે અહિંઆ આવળે,
 બાકી રહેળે સદા સ્વામિ સંગ, એમાં શુભ રંગ. મંગળ.
 દેળે પત્રથી દર્શન બાપને,
 રડતાં રહો બહેન હવે નહિ દીલ, ભરાયુ મુજ દિલ. મંગળ.

ગુણીયલ ગજરો.

ગીત—૨.

(મોહનજીએ મોકલ્યું રે મેસાગું—એ રાકે)

માલણ ગુંથી લાવ ગુણીયલ ગજરો,
તારા ગજરાનો માનીશું મજરો. માલણ૦

તારા ગજરાનું આપીશું મૂલ,
માંહી ગુંથજે ગુલામનું પુલ;
જે તું કહીશ તે કરશું કબુલ. માલણ૦

જેવી તારી હોય ચતુરાર્ધ,
તેવી કરજે તેની સરસાર્ધ;
કાંઈ બાકી ન રાખીશ બાઈ. માલણ૦

એવી કરજે કારીગરી એમાં,
જુગિત હોય જોવા જેવી જેમાં;
મોહ પામે મુનિવર તેમાં. માલણ૦

મારી લાડકડીને રે કાજે,
એવો ગુંથજે ગજરો તું આજે;
જેવો રાજરાણીને ધાજે. માલણ૦

એમાં જુગિત જોવાજોગ જાણી,
જુએ અંગમાં ઉમંગ આણી;
રીઝે રાજા અને વળી રાણી. માલણ૦

તને આપીય હીરાનો હાર,
 વળી સોળ સારા શણગાર;
 ઉપર હેમની મહોર હજાર. માલણું
 કવિતાની કિંમત ઉર આણે,
 એજ ગજરાતું મૂલ પ્રમાણે;
 દાખે દલપત ખીજ શું જાણે. માલણું

સપ્તપદીનું.

ગીત-૩.

(ભરણ પહેલો વધાવો મારે આવીઓ-એ રાહ)
 સજની સપ્તપદીનો સાર સાંભળો,
 જેમાં વર કન્યા આપે લે વસનરે;

સુહાગણુ સજની, સપ્તપદીનો સાર સાંભળો.
 કર પકડી કન્યાનો ફરતાં ફેરલાં,
 પહેલે પગલે વરરાજ કે'છે આમ રે,

સુહાગણુ સજની, સપ્તપદીનો સાર સાંભળો.
 કરવા ધર્મર્થ કામ મોક્ષ સાધવા,
 મારી સાથે જોડાઓ જીવતી આજરે;

સુહાગણુ સજની, સપ્તપદીનો સાર સાંભળો.

વરને અનુસરતી કન્યા વળતી ઉચ્ચરે,

ભર્તા લોગાયતન આ તમને લેટરે,

સુંદરવર સાક્ષી, સૂર્ય અગ્નિ ને સાજન આ બધું.

છખીલા છાયानी પેરે હું આપની,

પગલે તમતણે પગલાં લરોશરે,

સુંદરવર સાક્ષી, સૂર્ય અગ્નિ ને સાજન આ બધું.

મને મન ને તને તન તમતણે,

પ્રાણે પ્રાણ જોડાઉં પ્રાણાધારરે,

સુંદરવર સાક્ષી, સૂર્ય અગ્નિ ને સાજન આ બધું.

શિખામણ.

ગીત-૪.

નેહનાં નયણાં ને મંજુલ વાણી,

સાસરીએ જઈ ધરજે હો ! શાણી;

વા'લેરાં વા'લેરાં વચનોની લ્હાણી,

સાસરીએ જઈ કરજે હો ! શાણી;

રનેહનું મંદિરું ને શાંતિની શાળા,

ગૂહને બનાવી રહેજે હો ! બાળા;

સ્વામિની સેવાના પાઠો રસાળા,
 ધ્યાન ધરીને પઢજે હો ! બાળા;
 કુટુંબ પ્રેમો ને સંસારે રહેમી,
 સ્નેહી સુધાસમ બનજે હો ! બે'ની;
 જીવન જ્યોતિ ને સત્યની ધુની,
 વિનય વિચારે જગાવે હો ! બે'ની;
 સ્વામિ સંતોષ ને સ્નેહ પ્રમાણી,
 સેવિકા ધર્મને ધરજે હો ! શાણી;
 સહન શક્તિ ને ધૈર્ય પિછાણી,
 જગમાં વિચરજે સદાયે હો ! શાણી;

